

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ ЯК ЧИННИК  
ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Шушкова Ю.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту Львівського інституту міжрегіональної академії управління персоналом (Україна)

**Шушкова Ю. В. Напрями розвитку інфраструктури підтримки підприємництва на регіональному рівні як чинник покращення інвестиційного середовища.**

У статті наведено актуальність та проаналізовані недоліки сучасного стану розбудови інфраструктури підтримки підприємництва в регіонах України (на прикладі Львівської області). Вказано на перешкоди формування підприємницької інфраструктури, пов'язані з недостатньою роллю підприємницької інфраструктури, малою роллю суб'єктів підприємництва у процесах розвитку регіональних економік, малою активністю суб'єктів інфраструктури та їх несприянням диверсифікації діяльності бізнес-структур, низьким рівнем захищеності майна та права власності суб'єктів підприємництва, у т. ч. через наявність дій, пов'язаних з протиправним захопленням підприємств, недосконалість чинного корпоративного і кримінального законодавства і судової системи щодо протидії рейдерству, відсутність практики впровадження міжнародних стандартів боротьби з протиправними поглинаннями та активної участі ЗМІ у вирішенні проблеми неправомірного захоплення суб'єктів господарювання та їх майна, активів, персоналу. Обґрунтовано пріоритети за засоби утворення і покращення інфраструктури підтримки підприємництва, зокрема як чинника удосконалення інвестиційного середовища в регіонах України, за напрямками: посилення стимулів суб'єктів підприємництва до інвестиційно-інноваційної активності, зниження рівня транзакційних витрат суб'єктів бізнесу, продовження роботи з підвищення рівня прозорості і ефективності дозвільної системи, формування та розбудова дієвої інституційної інфраструктури фінансово-ресурсного та інвестиційного забезпечення підприємництва.

**Ключові слова:** підприємництво, регіони України, інвестиційне середовище, інфраструктура підтримки підприємництва, напрями формування і розвитку.

**Шушкова Ю. В. Направления развития инфраструктуры поддержки предпринимательства на региональном уровне как фактор улучшения инвестиционной среды.**

В статье приведена актуальность, проанализированы недостатки современного состояния инфраструктуры поддержки предпринимательства в регионах Украины (на примере Львовской области). Указано на препятствия развитию предпринимательской инфраструктуры, связанные с недостаточной ролью предпринимательской инфраструктуры, малой ролью субъектов предпринимательства в процессах развития региональных экономик, малой активностью субъектов инфраструктуры и не их содействием диверсификации деятельности бизнес-структур, низким уровнем защищенности имущества и права собственности субъектов предпринимательства, в т.ч. через наличие действий, связанных с протиправным захватом предприятий, несовершенство действующего корпоративного и криминального законодательства и судебной системы. Обосновано приоритеты и средства формирования и улучшения инфраструктуры поддержки предпринимательства, в частности как фактора улучшения инвестиционной среды в регионах Украины, за направлениями: усиление стимулов субъектов предпринимательства к инвестиционно-инновационной активности, снижение уровня транзакционных расходов субъектов бизнеса, продолжения работы, из повышения уровня прозрачности и эффективности разрешительной системы, формирования, и перестройка действенной институциональной инфраструктуры финансово ресурсного и инвестиционного обеспечения предпринимательства.

**Ключевые слова:** предпринимательство, регионы Украины, инвестиционная среда, инфраструктура поддержки предпринимательства, направления формирования и развития.

**Shushkova Yu. Directions of an entrepreneurship infrastructure support system development in a regional level as a factor of investment environment improvement.**

Actuality in the article is resulted, lacks of the modern state regulation of support entrepreneurship infrastructure in the regions of Ukraine (on the example of the Lviv area) are analysed. Obstacles entrepreneurship infrastructure development is indicated, related to the insufficient role of entrepreneurship infrastructure, small role of business entities in the processes of regional economies development, small activity of infrastructure subjects and their not assistance diversification in businesses activity, by the low level of protected of property and right of business entities ownership, in thereby through the presence of actions, enterprises related to the criminal capture, imperfection of current corporate and criminal legislation, and also priorities for forming and improvement facilities of entrepreneurship infrastructure development, in particular as a factor of investment entrepreneurship environment improvement in the regions of Ukraine are grounded, by directions: strengthening of business entities stimulation to investment-innovative activity, decline a level of transactional charges of entrepreneurship subjects, increase of transparency level and efficiency of the state control system, forming and re-erecting of effective institutional infrastructure financially resource and investment providing of entrepreneurship.

**Keywords:** entrepreneurship, regions of Ukraine, investment environment, infrastructure of entrepreneurship support, directions of forming and development.

**Вступ.** Формуванню ефективних, ринкових, стабільних та конкурентоспроможних регіональних економічних комплексів з розвиненим приватним сектором та достатніми обсягами внутрішнього і зовнішнього інвестування сприяє активізація підприємницької діяльності. Важливою передумовою подолання економічної кризи в регіонах, здійснення радикальних ринкових перетворень та забезпечення економічного зростання є становлення та розвиток повноцінної підприємницької інфраструктури. За рахунок неї будуть створені необхідні умови для більш якісного розвитку підприємництва, що сприятиме посиленню рівня гнучкості економіки, вирішенню проблем зайнятості, пом'якшенню соціальної напруги та демократизації ринкових відносин. Натомість на сьогодні в регіонах України ще не забезпечено необхідного покращення якісних та кількісних характеристик інфраструктури підприємництва, у т. ч. інвестиційної. Актуальність проблеми посилюється тим, що на сучасному посткризовому етапі розвитку економіки активізація підприємництва та зростання масштабів і ефективності функціонування підприємницького сектору є одним з головних чинників позитивних структурних змін та модернізації регіональних економічних комплексів, розвитку реального сектору та покращення якості життя населення, формування заможного середнього класу, вирішення цілої низки проблем їх соціально-економічної безпеки.

**Аналіз останніх досліджень.** Вивченню проблем функціонування та розвитку малого підприємництва, а також формування підприємницької інфраструктури присвячені численні наукові дослідження як вітчизняних (З. Варналій, Т. Васильців, В. Гесьць, І. Мазур та ін.), так і зарубіжних (Е. Долан, П. Друкер, П. Самуельсон) науковців. Але попри дуже ґрунтовне теоретичне узагальнення на сьогодні майже немає розробок, які б передбачали конкретні рекомендації з покращення стану справ щодо утворення повноцінної інституційної підприємницької інфраструктури на регіональному рівні.

Метою статті є обґрунтування напрямів розвитку інфраструктури підтримки підприємництва на регіональному рівні як чинника покращення інвестиційного середовища.

**Основний матеріал.** Сучасний стан розвитку підприємницького сектору в регіонах нашої держави характеризується низьким рівнем сформованості та ефективності функціонування суб'єктів інституційної підприємницької інфраструктури (бізнес-інкубатори, інвестиційно-інноваційні центри, технологічні парки, кластери тощо). Через це економічний та зокрема інвестиційний потенціал підприємницького сектору регіонів держави використовується недостатньо ефективно, а це призводить до нераціональності важливих

## ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

структурних характеристик.

За підсумками аналізу розвитку інфраструктури малого підприємництва Львівської області у 2012 році можна зробити такі висновки:

- роль підприємницької інфраструктури недостатня, а через це підприємницька активність населення є не високою та спостерігається стійка тенденція до зменшення кількості і частки суб'єктів малого бізнесу. У 2011 р. на 1000 осіб населення Львівської області припало 52 суб'єкти малого підприємництва, що на 12 од. (31,0 %) більше ніж у попередньому році; серед суб'єктів підприємництва на 1000 осіб населення регіону припадало 46 фізичних осіб-підприємців (88,5 % загальної кількості суб'єктів малого бізнесу). Протягом 2009-2011 рр. кількість суб'єктів малого підприємництва на 1000 осіб населення у Львівській області зменшилась на понад 30,0 %; активною підприємницькою діяльністю у 2012 р. займалися лише 50,2 % від загальної кількості представників малого підприємництва;

- попри переважачі показники за чисельністю суб'єктів малого бізнесу (93,7 % від загальної кількості підприємств; причому лише у промисловості (86,1 %) частка малих підприємств була меншою за 90 %), їх роль в економіці регіону залишається невисокою. У 2011 р. обсяг реалізованої продукції малими підприємствами Львівської області становив 20,7 млрд. грн (16,9 %), що на 3,5 млрд. грн або 20,3 % більше ніж у попередньому році (крім того відносно 2009 р. показник збільшився на 4,5 млрд. грн або 27,8 %). За видами економічної діяльності найменшим був внесок малого бізнесу за обсягами реалізованої продукції у промисловості (6,5 %) та діяльності транспорту і зв'язку (9,4 %). Незважаючи на збільшення реалізації продукції відносно 2010 р., зменшився внесок малого бізнесу у загальний обсяг реалізованої продукції суб'єктів підприємницької діяльності регіону: з 18,3 % у 2010 р. до 16,8 % у 2011 р.;

- суб'єкти інфраструктури не сприяють диверсифікації діяльності бізнес-структур. Так, спеціалізація малого підприємництва надалі залишається переважно торгово-посередницькою. За видами економічної діяльності у 2011 р. найбільшою була частка суб'єктів малого підприємництва, які діяли у сфері торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 56,5 %. При цьому частка суб'єктів малого підприємництва у промисловості становила лише 13,6 %, сфері операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям – 9,1 %, будівництві – 8,0 %, діяльності транспорту і зв'язку – 5,0 %;

- низьким залишається рівень захищеності майна та права власності суб'єктів підприємництва, у т. ч. через наявність дій, пов'язаних з протиправним захопленням підприємств, недосконалість чинного корпоративного і кримінального законодавства і судової системи щодо протидії рейдерству, відсутність практики впровадження міжнародних стандартів боротьби з протиправними поглинаннями та активної участі ЗМІ у вирішенні проблеми неправомірного захоплення суб'єктів господарювання та їх майна, активів, персоналу. Українського союзу промисловців і підприємців в країні діє 35-50 спеціалізованих рейдерських груп, що складаються з досвідчених юристів і економістів. Кількість рейдерських атак в рік перевищує 3000, а їх результативність складає більше 90 %. Збитки від рейдерських захоплень оцінюються в 3-5 млрд. дол. США щорічно [4].

До цього призвело недосконале законодавство та невисока ефективність змін і доповнень до Кримінального кодексу України, зокрема щодо притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності та спрощення процедур виявлення порушень. Недосконалість є й положення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств», де навіть відсутнє трактування поняття «рейдерства», що ускладнює захист підприємств та їх майна і активів від цієї діяльності [1];

- недостатньо ефективною є співпраця суб'єктів підприємництва з інституціями фінансово-кредитного сектору, внаслідок чого спостерігаються проблеми фінансування комерційної господарської діяльності, ресурсного, фінансового та інвестиційного забезпечення розвитку бізнесу. Вітчизняні суб'єкти підприємництва, особливо малого і середнього, характеризуються недостатньою забезпеченістю власними фінансовими ресурсами та робочим оборотним капіталом. Це обмежує їх можливості з розвитку бізнесу та модернізації бізнес-процесів.

В умовах браку власних коштів низькою залишається дієвість вітчизняних фінансово-інвестиційних фондів та вкрай обмежені можливості суб'єктів МСП відносно залучення недорогих фінансово-інвестиційних ресурсів з приватних фондів інвестиційного та інноваційного розвитку, адже вартість обслуговування таких коштів сягає від 24 % річних та вище, що унеможливило прийнятну ефективність довготривалих ризикових інноваційних проектів. Так, кількість підтриманих (шляхом фінансово-кредитного сприяння через державні та комунальні фонди підтримки підприємництва) бізнес-проектів малих підприємств в Україні у 2012 р. становила 38 одиниць у 8 регіонах нашої держави, тобто у 19 регіонах така підтримка не реалізувалася взагалі.

Якщо в цілому по державі у 2012 р. державними структурами було профінансовано понад 4,1 млрд грн на компенсацію відсотків малих підприємств, які реалізували пріоритетні інвестиційні проекти, за банківськими кредитами, що є доволі значними обсягами, то майже половина цих витрат (2,0 млрд грн) припадала на м. Київ; ще 24,1 % (1,0 млрд грн) – на Луганську область; 10,9 % – на Донецьку область; 8,2 % – АР Крим та 8,6 % – сумарно на Вінницьку, Рівненську, Херсонську, Чернігівську та Чернівецьку області [8].

Через ризик неповернення кредитних зобов'язань та недосконале державне регулювання і систему правового захисту, переважна більшість українських банків відмовляються співпрацювати з суб'єктами малого бізнесу. Так, станом на 01.01.2013 р. частка кредитів, наданих банками України малим підприємствам у загальному обсязі кредитного портфелю, становила лише 12 % [5].

Низька ефективність державної фінансової підтримки розвитку підприємництва проявляється у істотних регіональних та територіальних диспропорціях в обсягах фінансування заходів.

У Волинській, Одеській областях та в м. Києві у 2012 р. на реалізацію планових заходів з підтримки підприємництва використано 100 % запланованих коштів. Якщо Рівненська, Сумська, Чернігівська, Чернівецька, Донецька, Івано-Франківська та Кіровоградська області забезпечили значні обсяги фінансування заходів, то у Полтавській та Херсонській областях рівень фінансування до середньо державного становив лише 5,5 %. У Дніпропетровській, Тернопільській, Черкаській областях та в м. Севастополі фінансування взагалі не здійснювалося. Причому на виконання програмних заходів у 2012 р. відповідними рішеннями рад в бюджетах АР Крим, областей, міст Києва та Севастополя затверджено використання коштів у загальному обсязі 30,7 млн грн. У найбільших обсягах було передбачене фінансування програмних заходів у Херсонській (2,7 млн грн), Луганській та Харківській (по 2,3 млн грн), Полтавській (1,8 млн грн), Київській, Одеській, Дніпропетровській (по 1,8 млн грн), Донецькій (1,7 млн грн), Івано-Франківській (1,5 млн грн) та Вінницькій (1,1 млн грн) областях, АР Крим (2,2 млн грн) та м. Києві (2,0 млн грн) [8];

- низьким є рівень життєздатності вітчизняного підприємницького сектору через низьку інвестиційно-інноваційну активність його суб'єктів, у край низький рівень і малу кількість реалізованих проектів і програм співробітництва з великим бізнесом та державою (в межах державно-приватного партнерства).

До цього значною мірою призвела недосконалість законодавчої бази щодо регулювання відносин у сфері міжсекторального та міжгалузевого співробітництва, державно-приватного партнерства, зокрема низький рівень захищеності інвестицій приватних партнерів, адже не передбаченим залишається механізм їх повернення державою, оскільки така відповідальність не прописується у відповідних господарських договорах в рамках державно-приватного партнерства та інших форм співпраці. Так, з 2009 р. по даний час судами України прийнято 172 рішення про відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, з яких лише 5 позовів були задоволеними в повному обсязі, а 124 – повністю відмовленими [2];

- низьким залишається рівень дієвості та ефективності національної, регіональних і місцевих стратегій та програм підтримки підприємництва, зберігається їх орієнтованість на реалізацію невеликої кількості заходів як правило обслуговуючого, а не інвестиційно-інноваційного характеру, причому переважно в столиці та обласних центрах.

Додамо, що малоефективною у плані як розвитку підприємництва в цілому, так і його інфраструктури є й заходи, виконані у 2012 р. в межах Регіональної програми розвитку малого підприємництва у Львівській області на 2011-2012 роки. При цьому головними причинами низької ефективності політики підтримки малого підприємництва у Львівській області є:

## ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- малі обсяги фінансування, а, відтак, планування і реалізації заходів, низький рівень охоплення виконаними заходами стратегічних пріоритетів та необхідних напрямів політики сприяння розвитку підприємництва;
- «не інвестиційний» характер діяльності (та її фінансування) з підтримки розвитку малого підприємництва у регіоні (на відміну від більшості областей України у Львівській області не функціонує Фонд підтримки підприємництва та не виділяються кошти на фінансово-кредитну підтримку інвестиційно-інноваційних і стратегічно важливих для регіону проектів суб'єктів малого бізнесу);
- відсутність заходів з моніторингу та подальшого забезпечення сприятливості і безпечності бізнес-середовища;

заходи Програми формуються не за проблемними сферами і загрозами економічній безпеці представників підприємництва, а за базовими напрямками, створення яких було потрібне ще на ранніх етапах «зародження» підприємницької діяльності в нашій державі.

Отже, сучасний етап розвитку інфраструктури підприємництва в регіонах України характеризується масштабними трансформуваними системи міжгосподарських зв'язків та механізмів функціонування товарних ринків, глибокими структурними змінами організаційного і функціонального характеру. Відповідно ускладнюється функціонування малого підприємництва в умовах посилення якості та кількісного рівня конкуренції. Натомість сприяння розвитку малого та середнього підприємництва залишається одним з пріоритетів державного регулювання як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях.

Формування державної політики розвитку інфраструктури малого і середнього підприємництва, створення цілісної системи його державно-громадської підтримки – сталі пріоритетні задачі державного регулювання економіки.

Дослідження практики функціонування малого підприємництва в регіонах України засвідчило застосування, як правило, позитивних заходів державного регулювання, скерованих на розвиток малого підприємництва. Проте, на сьогодні залишається багато перешкод на шляху розвитку підприємництва в Україні, серед яких відсутність належної фінансової підтримки розвитку підприємництва та дієвої інфраструктури розвитку підприємництва є одними з найактуальніших та найважливіших. Тому подальший розвиток підприємництва в регіонах України потребує вдосконалення теоретичних та методологічних засад формування повноцінної інфраструктури підприємництва, а також залучення іноземних інвестицій у вітчизняні підприємницькі проекти (як чи не найбільш реального джерела фінансування розвитку бізнесу). Саме зовнішні інвестиції можуть слугувати тими фінансовими підйомами розвитку вітчизняного підприємництва, які не можуть на сьогодні повноцінно забезпечити державні та місцеві органи самоврядування.

Практика показує, що значними перешкодами на шляху входження у вітчизняний ринок іноземних інвесторів є догтривалість погоджувальних процедур, а також у багатьох випадках – необізнаність закордонних інвесторів щодо інвестиційних проектів в Україні, механізмів та особливостей одержання дозвільних та проходження погоджувальних процедур. Фактично існує потреба у ринкової інституції, яка б виконувала функції зв'язкової ланки між підприємницькими колами в Україні та іноземними інвесторами, а також забезпечувала б адаптацію зовнішніх інвесторів до започаткування та ведення бізнесу в регіонах України.

Мета діяльності такої інституції полягала б у формуванні концепції нових соціальних відносин і принципів взаємодії владних, підприємницьких та громадських структур, органів місцевого самоврядування для ефективного впливу на соціально-економічний розвиток регіону; сприянні розвитку ринкових реформ, практичному втіленні конкретних проектів структурної перебудови у регіоні, сприянні в залученні іноземного інвестування та пом'якшенні негативних соціальних наслідків, що виникають під час адаптації регіону до ринкової економіки; інтеграції регіону в європейський економічний і культурний простір.

Разом з тим на сьогодні все більш актуальними стають задачі формування повноцінної інфраструктури розвитку підприємництва, зокрема на регіональному рівні. На думку автора такою інституцією мав би стати центр ділового партнерства (надалі – центр інвестиційної підтримки підприємництва).

Можливість взаємодії центрів інвестиційної підтримки підприємництва з регіональними виконавчими органами влади виникає лише за умови створення при дорадчо-координаційній раді з питань підприємництва та інвестицій при облдержадміністрації комітету з розробки політики і програми сприяння бізнесу та інвестиціям. Фактично вказаний комітет формує регіональну політику розвитку підприємництва та залучення інвестицій, узагальнюючи рішення, прийняті на нижчому рівні, який включає підкомітет з розробки і реалізації програми створення сприятливого бізнес середовища, підкомітет з розробки і реалізації програми залучення інвестицій та підкомітет з розробки і реалізації програми розвитку малого і середнього підприємництва. Аналогічно, з метою уможливлення взаємодії цих структур необхідне створення комісії з питань підприємницької діяльності та процесу адміністрування податків при державній податковій адміністрації; комісії з оптимізації експортно-імпоротної діяльності - при органах державної митної служби; групи сприяння вирішенню проблемних питань підприємницької діяльності - при інших органах державної влади.

Діяльність ключових громадських підприємницьких структур регіону, які б займалися питаннями розвитку підприємництва повинна координуватись підкомітетом з розробки і реалізації програми розвитку малого і середнього підприємництва. Відповідно, та частина інфраструктури підтримки підприємництва, яка виконує також функцію сприяння іноземному інвестуванню повинна координуватись підкомітетом з розробки і реалізації програми залучення інвестицій. Першочергова роль пропонованих центрів інвестиційної підтримки підприємництва зводиться до об'єднання завдань розвитку підприємництва та залучення іноземного інвестування.

Для реалізації цих завдань центри інвестиційної підтримки підприємництва можуть функціонувати як бізнес-центри та бізнес-інкубатори із наданням підприємцям комплексу ділових та громадських послуг, а також виконувати роль громадської приймальні підприємств. Громадська приймальня підприємств є важливою складовою структури центрів інвестиційної підтримки підприємництва, оскільки концентрує напрацювання підприємницьких організацій регіону та суспільного партнерства. Громадська приймальня зорієнтована на надання підприємцям, інвесторам оперативної кваліфікованої консультативної допомоги з найширшого кола питань, які тільки можуть виникнути на шляху бізнесової діяльності. Важливе місце у структурі громадської приймальні може займати діяльність конфліктної комісії, яка б розглядала різноманітні конфліктні ситуації, що виникають в площині «влада – бізнес», впливаючи на їх вирішення через дорадчо-координаційні комітети при голові облдержадміністрації і голові державної податкової адміністрації області та допомагала б у відносинах з контролюючими та дозвільними структурами.

Центри інвестиційної підтримки підприємництва можуть співпрацювати також з представництвами місцевих торгово-промислових палат та об'єднаннями роботодавців. За умови функціонування такої інфраструктури потенційний інвестор звертається для одержання попередньої інформації до місцевої агенції розвитку, яка надалі скеровує інвестора до центру інвестиційної підтримки підприємництва для одержання бізнес- та, у разі необхідності, повного набору девелоперських послуг.

Додамо, що крім створення центрів інвестиційної підтримки підприємництва до завдань, які стоять перед регіональними органами влади та які спрямовані на розвиток інституційної інфраструктури підприємництва в регіонах України, також відносяться:

- посилення стимулів суб'єктів підприємництва до інвестиційно-інноваційної активності шляхом збільшення обсягів державного фінансування у інноваційно активних МСП та законодавчого закріплення такої квоти; запровадження сукупності преференцій для суб'єктів великого бізнесу, що реалізують спільні інвестиційно-інноваційні проекти з МСП або фінансують таку діяльність; введення статистичного спостереження та моніторингу інноваційної активності в МСП на центральному, регіональному та місцевому рівнях;

- критичне зниження рівня трансакційних витрат суб'єктів бізнесу. Для цього державна політика має носити ширший характер із використанням не лише інституційних, а й економічних та організаційних засобів, спрямовуватися на подолання витрат, пов'язаних з доступом суб'єктів малого і середнього підприємництва до ринків, прав діяльності, господарських ресурсів, ринкової інфраструктури, інформації, управлінських технологій, інвестицій та інновацій;

- продовження роботи з підвищення рівня прозорості і ефективності дозвільної системи шляхом посилення контролю та відповідальності посадових осіб дозвільних органів, удосконалення роботи місцевих дозвільних органів (посилення їх спеціалізації за видами дозволів, диференціації дозвільних заявок щодо спрощення процедур і термінів погодження документів дозвільного характеру невеликим об'єктами, впровадження принципу затвердження дозвільних заявок за замовчуванням, внесення до порядку проходження дозвільних документів вимоги щодо попередньої письмової оцінки адміністратором дозвільного офісу пакету документів, який подається

## ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

підприємцем), створення органу з контролю та моніторингу дозвільної системи, популяризація досвіду проходження дозвільних процедур та підвищення рівня обізнаності підприємців щодо прав і обов'язків дозвільних адміністраторів та посадових осіб дозвільних органів;

– формування та розбудова дієвої інституційної інфраструктури фінансово-ресурсного та інвестиційного забезпечення підприємства. Для цього доцільними є державна підтримка та фінансування створення і розвитку регіональних та місцевих інвестиційно-інноваційних кластерів за участю суб'єктів МСП у базових видах економічної діяльності та пріоритетних сферах економіки; зростання капіталізації системи фінансово-кредитного та інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності; розвиток інформаційного та консалтингового супроводу інвестиційно-інноваційної активності, державно-приватного партнерства у сфері розвитку організаційно-інституційної інфраструктури інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів МСП та поширення її практик у міжгалузевому, міжрегіональному та міжнародному співробітництві.

*Висновки.* На думку автора, створення інституції для консолідації зусиль підприємницьких організацій, дорадчих органів підприємства та регіональних органів влади з метою підтримки підприємства і залучення іноземних інвестицій на регіональному рівні значно сприятиме вирішенню однієї з ключових проблем розвитку підприємства в Україні – формування повноцінної інфраструктури підтримки підприємства, а реалізація викладених вище основних задач новостворених центрів приведе у підсумку до утворення дієвого механізму розвитку підприємства, його фінансової підтримки та формування позитивного іміджу місцевої влади.

### СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Антирейдерський закон не буде ефективним – юрист. Голос столиці. 11.10.2013. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://newsradio.com.ua/2013\\_10\\_11/Antirejderskij-zakon-ne-bude-efektivnim-jurist](http://newsradio.com.ua/2013_10_11/Antirejderskij-zakon-ne-bude-efektivnim-jurist).
2. Бар'єри, що перешкоджають ДПП в Україні / Офіційний інтернет-ресурс Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Normatyvni%20Akti%20New/PP/Analisis%20of%20Legisl%20DPP\\_ukr.pdf](http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Normatyvni%20Akti%20New/PP/Analisis%20of%20Legisl%20DPP_ukr.pdf).
3. Варналій З. С. Мале підприємство: основи теорії і практики / З. С. Варналій. – К.: Знання, 2001. – 187 с.
4. Дічек О. Рейдерство в Україні: реалії ринкової економіки або економічний тероризм? – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.uspp.org.ua/interview/30.reyderstvo-v-ukraini-realii-rinkovoi-ekonomiki-abo-ekonomichny-terorizm.htm>.
5. Кавтиш О. П. Аналіз діяльності підприємств малого бізнесу та шляхи підвищення їх прибутковості. / О. П. Кавтиш, Т. О. Колісна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2028>.
6. Мале підприємство України: процес розвитку / Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємства. – К.: Інститут конкурентного суспільства, 2001. – 255 с.
7. Малий бізнес та підприємство в ринкових умовах господарювання: Навч. посібник / [за ред. Воротиної Л. І.] – К.: Видавництво Європейського університету, 2001. – 256 с.
8. Узагальнений звіт про стан виконання регіональних програм розвитку малого підприємства в Україні у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/print/1101>.

### ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕШКОДИ ЕФЕКТИВНОМУ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

**Щурко У.В.**, к.е.н, доцент кафедри менеджменту Львівської національної академії мистецтв (Україна)

**Лобай Р.Р.**, здобувач Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління (Україна)

#### **Щурко У.В., Лобай Р.Р. Перспективи та перешкоди ефективному розвитку будівельної галузі в Україні.**

У статті розглядається сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку будівельної галузі України. Проаналізовано проблеми та перешкоди ефективному розвитку підприємств будівельної галузі, розкрито причини та передумови їх виникнення. Здійснено аналіз інституціонального середовища розвитку галузі, розкрито основні характеристики нормативно-правового забезпечення її функціонування та зміни протягом останніх років. Наведено негативні аспекти розвитку галузі, спричинені світовою фінансовою кризою. На основі статистичних розрахунків і аналітичних оцінок виявлено перешкоди розвитку будівельних підприємств України на етапі посткризового відновлення. За результатами міжнародних рейтингів ведення бізнесу у виокремлено чинники гальмування розвитку будівельної галузі. Окреслено перспективи розвитку галузі та пріоритетні напрями реформування на макро- та мезорівні. Запропоновано послідовність заходів економічного та управлінського характеру з вирішення основних проблем будівельної галузі для підвищення рівня ефективності діяльності підприємств галузі.

*Ключові слова:* будівельна галузь, розвиток будівельних підприємств, інституціональне забезпечення, ефективність функціонування.

#### **Щурко В.В., Лобай Р.Р. Перспективы и препятствия эффективному развитию строительной отрасли в Украине.**

В статье рассматривается современное состояние, тенденции и перспективы развития строительной отрасли Украины. Проанализированы проблемы и препятствия эффективному развитию предприятий строительной отрасли, раскрыты причины и предпосылки их возникновения. Осуществлен анализ институциональной среды развития отрасли, раскрыты основные характеристики нормативно-правового обеспечения ее функционирования и изменения в течение последних лет. Приведены негативные аспекты развития отрасли, вызванные мировым финансовым кризисом. На основе статистических расчетов и аналитических оценок выявлены препятствия развития строительных предприятий Украины на этапе посткризисного восстановления. По результатам международных рейтингов ведения бизнеса выделены факторы торможения развития строительной отрасли. Определены перспективы развития отрасли и приоритетные направления реформирования на макро- и мезоуровне. Предложена последовательность мер экономического и управленческого характера по решению основных проблем строительной отрасли для повышения уровня эффективности деятельности предприятий отрасли. *Ключевые слова:* строительная отрасль, развитие строительных предприятий, институциональное обеспечение, эффективность функционирования.

#### **Shchurko U., Lobay R. Prospects and Obstacles to Effective Development of the Construction Industry in Ukraine.**

The article examines the current status, trends and prospects of development of the construction industry in Ukraine. The problems and obstacles to effective development of construction industry are analyzed, along with the causes and conditions of their occurrence. The analysis of the institutional environment of the industry is done, the basic features of regulatory support of its operations and changes are characterized within recent years. The negative aspects of the industry caused by the global financial crisis are shown. Based on statistical calculations and analytical estimates, obstacles do development of building enterprises of Ukraine at the stage of post-crisis recovery are detected. As a result of the international business environment rating factors of slowing down the construction industry development are singled out. Prospects of development of the sector and priority areas of reform at the macro and meso level are described. The sequence of economic and management measures of solving the main problems at the construction industry to improve the efficiency of the enterprises are offered.

*Key words:* construction industry, the development of construction companies, institutional support, operation efficiency.

Негативний вплив світової фінансово-економічної кризи останніх років на всі галузі національної економіки, в тому числі і на